

Föreläsningar vid
Stockholms
högskola, HT 1892
: L 40:88 B /

Rydberg, Viktor,

HS L 40:88 B

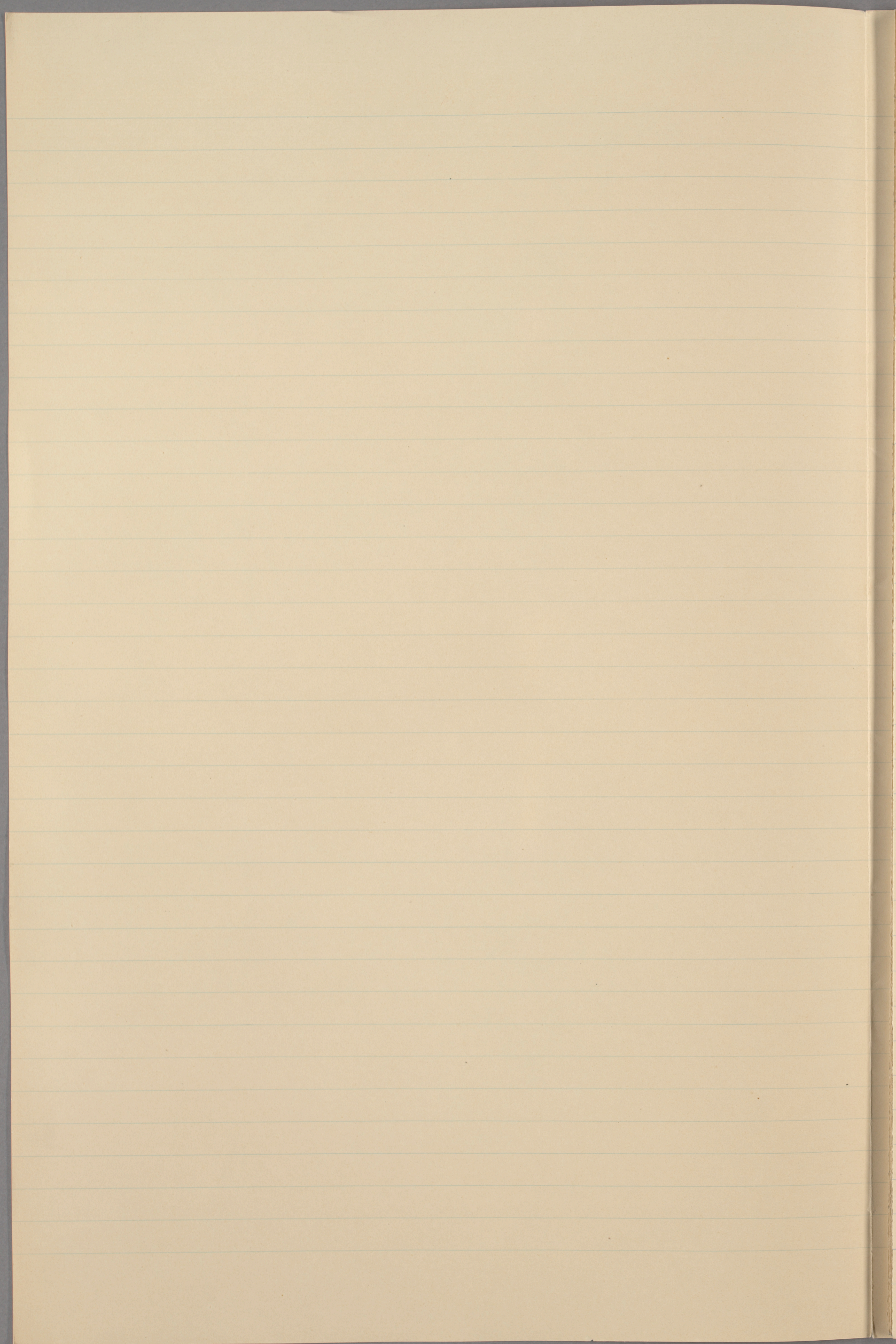
National Library
of Sweden

L 40:88 B:4

4.

30/9 1892

(10 bl.)

30/9. 92.

30/9. 92.

N° 46 Jag afslutar redogörelsen för det tyska måleriets under denna period med några ord om målarskolan i Köln, s. hade höga anor & länge var den yppersta i Tyckland. Skolan blomstrade redan på 1200-talet och hade på 1400-talet en riklig måstare, s. Stefan Lochener, hvars ~~allt~~ ^{mycket} bekanta, på sin tid beundrade och af konsthistorien alltid uppkallade målning, "Kölners Dömbild" jag en föregående Föreläsning om talat och som följande här på nytt, för att minna älskare må kunna jämföra Kölnerskolas stil och tekningsätt med i följande århundradet med samma skolas i det sextonde. Dömbilden är målad på ett flygelaltare, i hvars midt man ser de 4 kungliga tillbedja Jesusbarnet, samt på ena flygeln den h. Ursula och en skara af hvar 10,000 jungfrur, och på den andra den h. Jereon med en ryttarskara, båda kommande, för att tillbedja barnet. Målningen är intressant i stilistisk afseende. Madonnans smala fingrar och tunna armar härvid äro på ~~titel~~ på gotiken; ~~medan~~ därunder madonnans mer rundade, ~~avslutning~~, det porträttartade i närheten hufvuden, den tryna efterbildningen af klädstofferna & smyckena härvid på en skapare, iakttagelse på ~~natur~~ ^{de} den yttre verkligheten, än gotiken brydde sig om. Den ärfda idealismen förenar sig här med ett vakande naturstudium.

N° 77. Kudra är efter Stefan Locheners ^{målades} ~~tefde i Köln~~ ~~den~~ ~~Kudra~~, Köln den tafla, s. vims här. Hvad den måstare hette har man till dato icke kunnat upptäcka. Målningen föreställer Jungfru Marias sista stunder, och finnes i Kölns museum. En målning af samma hand & med samma ämne, men med interiören & bäddens sedd från en annan vinkelpunkt finns i Münchens pinakotek.)) Hvad s. medelbart faller i ögonen vid en jämförelse med Stefan Locheners "dömbild" är, att den gotiska ornamentaliken har alldeles försvunnit. Dömbildens figurgrupper stå under en ram af spetsbågar. ^{däremot} Här åter finnes ~~resten af~~ ^{resten af} gotik i rummets anordning. Dörrar, vind och fönster visa rundbågar; den ena dörren i bakgrunden har ett renässanskrön. Så vi från dess biseker till det kapradrakliga, så är den högtidliga prägel, s. hvar öfver Stefan Locheners verk, och som man kunde förutsätta äfven här såsom påkalladt af det högtidliga ämnet, Jungfru Marias

30/9. 92.

30/9. 92.

30/9. 92.

30/9. 92.

30/9. 92.

är ~~af~~ alldeles utmärkt i det psykologiska uttrycket.

N: 77 Till det berömt, s. med rätta förstås på detta märkverke må också
 fadlaude ord tilläggas. De äro knutit. Karl Madrens. För att rätta ^{ut}
~~skäddaren~~ i tillfälle att pröpa dem, halt meddelar jag här till jäm-
 fördelse en tafla af Dr. Messys föregångare Rogier v. d. Weyden,
 som behandlar samma ämne. K. Madren ~~yttrar~~ ^{yttrar}: "Med afseende
 på allvar ö innerlighet i känslan, står Messys tafla långt tillbaka
 för de bästa af de äldre målarnes framställning af samma ämne. Messys
 komposition af det dramatiska uppträdet gör intryck, men ej ett så djupt
 gripande ö rörande s. ~~de äldre målarnes framställning af samma ämne.~~
 de gamla oförlidligt ärliga framställningarna af samma kung Jesu lik.
 Messys har tänkt på arkaderna; här och där ^{fram} skymtar redan ^{hos}
 den otäcka behagnika, s. längre fram tog öfverhand hos Messys.
 Jag ansir de klardrude orden, ehuru jag icke är vis om att de,
 här kunna rättvis tillämpas. Men jag delar Madrens afsmak för
 alla målningar, som ^{vänligt} till arkaderna ö liksom prägar kom:
 är jag icke ^{utmärkt}? Vill du icke köpa mig? - Jag kommer snart
 till en skildring af den italienska dekadensen. Där ^{finns} ~~skola~~ ^{man}
 taflor i mängd, s. vilja imponera på arkaderna och ^{som} utbreda kring
 sig en vidrig lukt af behagnika ^{saluhall} och reklam. Vår egen tids måleri
 är ej heller så alldeles fri från denna pest. Men bland Frankrikes
 målare i våra ^{tid} dagar finnes dock verkligt ^{några} icke så få, s. ~~kan~~ ^{kan} kunna
 hålla sig rena från tanken på arkaderna och redan härigenom
 förhålla ^{den} ~~skäddaren~~ grekiska konsten i sin blomstringsperiod kände den stora
 hemligheten att göra konstverk så som naturen alstrar blommor, s. är skina utan att
 vilja ses. Även ungrenässansen var delaktig af denna hemlighet ^{att göra figurer, s. är till för sig själfva ö ej för att presentera för allmänheten}

N: 78 Än några ord om Quentin Massos kolorit. Alla hans föregångare, med undantag
 måhända af Hubert v. Eyck ö Dietrich Bouts, hade mest använt hela, brutna färgtoner,
 ett jämntonadt blått, ett jämntonadt rött o. s. v. utan nykare öfvergångar. Messys där-
 emot modellerade sina föremål icke så mycket med tillhjälp af skuggor som med ^{fin} färg-
 och s. lokal ^{finer} beqväm han med förkärlek kalla brutna toner. För kvinnornas dräkter
 använder han ^{finer} ~~ganska~~ ^{finer} iriserande, skimmerande färger.

N: 81. Dr. Messys var också en af vår tids bästa porträttmålare. Ett
 prof härför ligger här på bordet, en afbildning af "mannen med glas-
 ögonen", s. finns i Staedeliska institutet i Frankfurt. Genremålare var han

30/9. 92.

30/9. 92.

valde han till sin skyddspatron & kallade Lukasgillen. Särskildt i det bysantinska riket funnos åtskilliga porträttor af Jesus, madonna och apostlarne, s. påstodas vara ~~antika~~ verk af evangelisten Lukas' peniel. Origt är emellertid, om Lukas en har sett Jesus. Enligt brefvet till Kolomeona var ^{han} till yrket läkare.

~~Maximian~~ ~~van~~ Roy Mabuses måtning är, hvad arkitekturen i henne utkommer, ^{en} en symbol af hvar egen vilvåxling. Talm, hvori gruppen befinner sig, är en ståtlig renässanssal. Därutaför ser man en gata med gotisk arkitektur. Nederländernes nationella konst hotades vid denna tid med undergång från den italiensiserande riktningens sida. Som vi veta, var hon dock för stark för att ~~läta~~ låta sig ned, och hon utvecklade sig under de närmast följande årtionden till den flandriska och holländska konsten, som i Rubens, van Dyck, Frans Hals, Ruydaelare, och Rembrandt och andra ~~en~~ skapat oförgätliga mästerverk.

30/9. 92.

